

19.12.2018

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN KUNTAYHTYMÄN LAUSUNTO TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN JOUKKOLIIKENTEEN LINJASTO 2021 -LINJASTOLUONNOKSESTA

Tampereen seudun joukkoliikenne pyytää lausuntoa Linjasto 2021 -luonnoksista. Linjasto 2021-projektin tarkoituksena on sovittaa raitio- ja bussiliikenne sujuvaksi ja kustannustehokkaaksi kokonaisuudeksi Tampereen seudulla. Projektissa selvitetään asukkaiden päivittäisiä liikkumistarpeita, kehitetään joukkoliikenteen palvelua matkustajien tarpeita kuunnellen ja ohjataan valitsemaan kestäviä kulkutapoja.

Tampereen seudun joukkoliikenne on aloittanut suunnittelun vuonna 2018 yhdessä kuntalaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Linjasto 2021 -projekti kattaa kaikki kahdeksan Tampereen seudun joukkoliikenteen seutukuntaa: Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi.

Tampereen kaupunkiseutu kuntayhtymä tuo lausunnossaan esille seudun maankäytön ja liikennejärjestelmän muodostaman kokonaisuuden kehittämiseen liittyviä näkökulmia ja teemoja, jotka liittyvät myös linjasto 2021 -suunnitelmaan sekä muuhun joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseen.

Raitiotien ja siihen liittyvän maankäytön toteuttaminen edistää merkittävästi seutustrategian tavoitteiden toteuttamista. Raitiotien mahdollistama tehokas joukkoliikenteen runkoyhteys ja sen varaan tiivistyvä maankäyttö kehittävät seudun rakenteen kestävyyttä. Raitiotien lisäämä saavutettavuus ja avaintoimintojen yhdistäminen parantavat seudun kilpailukykyä. Kaupunkimaisen rakenteen laajeneminen mahdollistaa arjen palvelujen sijoittumisen entistä lähemmäs entistä useampia. Joukkoliikennejärjestelmän kehittyminen ja palvelualueen laajeneminen mahdollistavat kestävästi liikkumisen edellytysten paranemisen isossa osassa seutua. Positiivisten vaikutusten saavuttamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että muutos koetaan positiivisena ja että ihmiset omaksuvat lisääntyviin vaihtoihin perustuvan joukkoliikenteen käytön ja että kehitys lisää joukkoliikenteen käyttöä. Siten on tärkeää, että muutoksen jalkautukseen kiinnitetään erityistä huomiota hyödyntäen monipuolisesti erilaisia informaation ja markkinoinnin keinoja ja että liikenneympäristöjen, kuten vaihtoseisakkeiden, suunnitteluun kiinnitetään erityistä huomiota ja että ne toteutetaan kestävästi liikkuminen edellä.

Kuntayhtymä pitää toteutettua osallistavaa suunnittelua linjasto 2021 luonnoksen valmistelussa erittäin hyvänä ja tuo esille, että osallistavaa toimintaa on tärkeää jatkaa myös linjastoluonnoksen valmistumisen jälkeen. Kuntalaisten ja muiden toimijoiden kanssa määritetty linjasto luo hyvän lähtökohdan seudun joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi. Suunnitelma on konkreettinen ehdotus ja viesti kuntalaisille siitä, millaisilla linjoilla liikennettä on tarkoitus käynnistää vuonna 2021.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä korostaa, että joukkoliikenteen palvelutaso ja rahoitus suunnitellaan niin, että se on riittävä vastaamaan seudulle kohdistuviin merkittäviin liikenteen päästövähennystavoitteisiin ja kasvuun. Lausunnoilla olleissa luonnoksissa suunnittelussa on oletuksena hyödynnetty lähtökohtana nykyisenkaltaista rahoitusta sekä maankäyttöä.

Alustavien laskelmien mukaan, seudun joukkoliikenteen kulkutapaosuuden tulisi vuonna 2030 olla noin 15% seudulla tehtävistä matkoista, jotta kansallinen liikenteen 50%:n päästövähennys vuoden 2005 tasosta olisi mahdollinen. Kulkutapaosuuden nousu henkilöliikennetutkimuksen 2016 mukaisesta 9%:sta edellyttää merkittäviä muutoksia ihmisten kulkutapatottumuksista. Muutoksia voidaan saavuttaa kustannustehokkaasti mm. markkinoimisella, kampanjoilla, mutta erityisesti hinnoitteleamalla liikenteen negatiivisia ulkoisvaikutuksia. On perusteltua olettaa, että päästöjä aiheuttavaan liikkumiseen tullaan vaikuttamaan merkittävästi myös valtion tason toimilla. Tällöin on tärkeää, että seudulla on edellytykset vastata päästövähennysten edellyttämään joukkoliikenteen kysyntään ja mahdollistamaan ihmisten ja elinkeinon liikkumis- ja kuljetustarpeiden tyydyttäminen, vaikka fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan liikkumisen hinta nousisi merkittävästi nykyisestä. Tämä edellyttää kuntien joukkoliikenteen palvelutason merkittävää nostamista, mikä lähtökohtaisesti edellyttää kuntien rahoitustason nostoa, jolloin myös suunnitteluperusteita tulee muuttaa. On toki myös huomioitavaa, että joukkoliikenteen kysynnän kasvaessa myös lipputulot kasvavat. Joka tapauksessa tavoitteiden saavuttamiseksi raiteilla ja kumipyörillä kulkevan sekä erilaisina palveluina toteutettavan joukkoliikenteen roolia seudun liikkumistarpeisiin vastaamisessa tulee nostaa merkittävästi nykyisestä.

Raitiotien käyttöönotto ja linjastojen muuttaminen on erinomainen mahdollisuus kehittää joukkoliikennejärjestelmää kokonaisuutena palvelemaan kasvavaa kaupunkiseutua. Muutoksessa on kuitenkin tärkeää huomioida, millaisia muutoksia joukkoliikennejärjestelmä kokonaisuutena vuonna 2021 todella mahdollistaa. Esimerkiksi juna-liikenteen kehittymiseen liittyy huomattavia epävarmuuksia, jotka tulee huomioida linjaston kehittämisessä. Tampereen kaupunkiseutu painottaa, että joukkoliikenteen varaan tukeutuvien merkittävästi kehitettävien alueiden joukkoliikenteen kokonaispalvelutason tulee linjastouudistuksessa vähintäänkin säilyä, huomioiden bussi- ja junaliikenteen kokonaisuus. Seudun tavoitteiden saavuttamiseksi on junaliikenteeseen tukeutuvien keskustien kehittäminen perusteltua ja tätä voidaan tukea myös kehittämällä nopeita junaliikenteen kaltaisia bussiyhteyksiä. Näitä vaiheittaisessa kehittämisessä hyödynnettäviä bussivuoroja voidaan lakkauttaa, vastaavasti kuin nyt tehdään raitiotien kanssa kilpaileville bussiyhteyksille, kun sille on perusteet olemassa.

Bussiliikenteen erityinen etu verrattuna raiteilla kulkeviin joukkoliikennemuotoihin onkin sen joustavuus. Raiteilla kulkevien joukkoliikenteen kulkumuotojen erityinen vahvuus puolestaan on niiden kapasiteetti sekä ”lupaus pysyvyydestä”, mikä vaikuttaa merkittävästi tiiviin ja kestävä rakenteen kehittämiseen. Tampereen kaupunkiseudulla on selvitetty raitiotien laajenemisen potentiaaleja. Keväällä 2018 tehdyn selvityksen perusteella, raitiotiellä on hyvät edellytykset laajentua seudulla. Raitiotien edellyttämää maankäyttöä on ennen raitiotien rakentamista mahdollista kehittää bussiliikenteeseen tukeutuen. Potentiaalisissa raitiotiekäytävissä tulisi tarjota hyvän palvelutason runkoyhteyksiä. Myös potentiaalisten solmupisteiden kehittymistä voidaan tukea jo niiden kehittymisenä bussiliikenteen solmuina. Bussilinjaston ja nyt valmisteltavan linjasto 2021 -suunnitelman tulee reagoida raitiotien laajenemista koskevaan jatkosuunnitteluun raitiotien laajenemisen edellytysten kehittämiseksi.

Nykyisenkaltaisilla kulkutapavalinnoilla, seudun kasvaessa autoliikenteen ruuhkautumiseen ja muihin negatiivisiin ulkoisvaikutuksiin liittyvät ongelmat kasvavat merkittävästi. Ongelmien ratkaiseminen tieinfraalla ei tutkitusti ole helppoa, vaan johtaa usein autoliikenteen kysynnän kasvuun ja uusiin

19.12.2018

kehittämistarpeisiin. Siten myös tieliikenteen ja -kuljetusten sujuvuustavoitteiden saavuttaminen tulee huomioida joukkoliikenteen kehittämisessä. Joukkoliikenteen palvelutasoa tulisi kehittää erityisesti yhteyksillä, joilla tieliikenteen kapasiteetti ei riitä nykyiselle autoliikenteelle tai sen kasvulle ja joilla kilpailukykyisen joukkoliikenteen palvelutason tarjoamiseen on edellytyksiä.

Liikenteen ruuhkautumisen, päästöjen ja muiden negatiivisten vaikutusten minimoimiseksi on tärkeää, että ihmiset saadaan siirtymään joukkoliikenteeseen mahdollisimman etäällä seudun ytimeistä, Tampereen keskustasta. Olemassa olevien ja kehittyvien liityntäpysäköintialueiden palveleminen mahdollisimman nopeilla suorilla yhteyksillä Tampereen keskustaan on oleellista huomioida bussijoukkoliikenteen kehittämisessä. Autojen ja pyörien liityntäpysäköintiä kehitetään seudulla jatkuvasti, mikä on tärkeää huomioida linjasto 2021 suunnitelman viimeistelyn yhteydessä sekä reagoida tuleviin liityntäpysäköintipalvelun muutoksiin.

Tampereen kaupunkiseutu korostaa, että suunnittelua onkin tärkeää jatkaa linjasto 2021 -suunnitelman muodostamista lähtökohdista vuoteen 2030 asti ulottuvana keskipitkän aikajänteen joukkoliikenteen kehittämisen suunnitteluna, joka huomioi maankäytön ja muun liikennejärjestelmän kehittämisen sekä muun muassa edellä mainitut näkökulmat. Suunnittelu voidaan ja tulee kytkeä osaksi seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua sekä MAL4-sopimukseen valmistautumista.

Tampereella 19.12.2018

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä

Juhani Pohjonen
Vs. Seutujohtaja

Valmistelu:
Tapani Touru
Liikennejärjestelmäpäällikkö
0405034237